

ערב

תוספות מסכת בבא מציעא דף נז עמוד ב
לספק סלתות מארבע ועמדו משלש - .... וכן בזוזי אם נתן ק' זוזי לאדם שיחזיר להקדש מאה
ועשרים אסור דאפילו מדאורייתא נראה דאסור דחשיב כאילו מקבל מלוה עצמו כמו (קדושין דף
ז.) תן מנה לפלוני ואקדש אני לך דמקודשת מדין ערב דחשוב כאילו קבלה ממנו ....

מלוה ← ערב ← לוה. (כשליחות)

תוספות מסכת בבא מציעא דף נז עמוד ב
לספק סלתות מארבע ועמדו משלש - .... וכן בזוזי אם נתן ק' זוזי לאדם שיחזיר להקדש מאה
ועשרים אסור דאפילו מדאורייתא נראה דאסור דחשיב כאילו מקבל מלוה עצמו כמו (קדושין דף
ז.) תן מנה לפלוני ואקדש אני לך דמקודשת מדין ערב דחשוב כאילו קבלה ממנו ....

חידושי הריטב"א מסכת קידושין דף ז עמוד א

ערב לאו אף על גב דלא מטי הנאה לידיה משתעבד. פי' לאו למימרא דלא מטי ליה שום הנאה דאם כן במאי משתעבד, אלא לומר דאע"ג דלא מטי לידיה הנאת המעות שהוציא המלוה ולא הגיע לידו של ערב לא כסף ולא שוה כסף, אפילו הכי משתעבד בהנאה דמטי ליה שהלוח לזה על אמונתו, דהנאה בכל דוכתא חשובה ככסף כדפרישנא בכמה דוכתי,

Insurance Policy, paid in social currency

חידושי הריטב"א מסכת קידושין דף ז עמוד א

ערב לאו אף על גב דלא מטי הנאה לידיה משתעבד. פי' לאו למימרא דלא מטי ליה שום הנאה דאם כן במאי משתעבד, אלא לומר דאע"ג דלא מטי לידיה הנאת המעות שהוציא המלוה ולא הגיע לידו של ערב לא כסף ולא שוה כסף, אפילו הכי משתעבד בהנאה דמטי ליה שהלוה לזה על אמונתו, דהנאה בכל דוכתא חשובה ככסף כדפרישנא בכמה דוכתי,

Complex financial arrangement

מלוה (הלואה) ← לזה

ערב (ביטוח) ← מלוה

מלוה (הנאה=\$) ← ערב

רמב"ם הלכות מכירה פרק יא הלכה טו

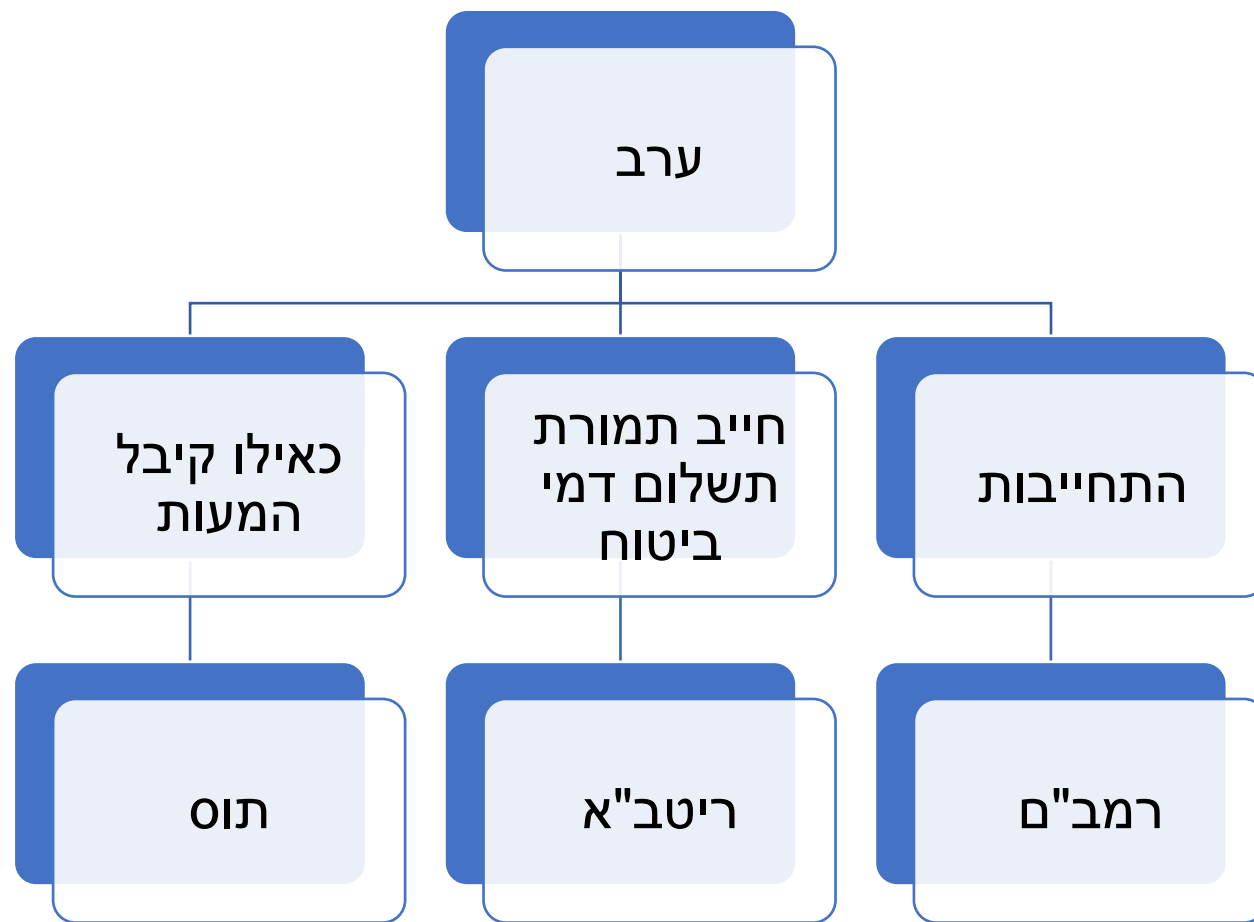
המחייב עצמו בממון לאחר בלא תנאי כלל, אף על פי שלא היה חייב לו כלום הרי זה חייב,

שדבר זה מתנה היא ואינה אסמכתא, כיצד האומר לעדים הוו עלי עדים שאני חייב לפלוני מנה, או שכתב לו בשטר הריני חייב לך מנה אף על פי שאין שם עדים, או שאמר לו בפני עדים הריני חייב לך מנה בשטר, אף על פי שלא אמר אתם עדי, הואיל ואמר בשטר הרי זה כמי שאמר הוו עלי עדים וחייב לשלם, אף על פי ששניהם מודים והעדים יודעים שלא היה לו אצלו כלום, **שהרי חייב עצמו,** **כמו שישתעבד הערב,** וכזה הורו רוב הגאונים.

Direct Personal Obligation

רמב"ם הלכות מכירה פרק יא הלכה טו
המחייב עצמו בממון לאחר בלא תנאי כלל, אף על פי שלא היה חייב לו כלום הרי זה חייב,
שדבר זה מתנה היא ואינה אסמכתא, כיצד האומר לעדים הוו עלי עדים שאני חייב לפלוני מנה, או
שכתב לו בשטר הריני חייב לך מנה אף על פי שאין שם עדים, או שאמר לו בפני עדים הריני חייב
לך מנה בשטר, אף על פי שלא אמר אתם עדי, הואיל ואמר בשטר הרי זה כמי שאמר הוו עלי עדים
וחייב לשלם, אף על פי ששניהם מודים והעדים יודעים שלא היה לו אצלו כלום, **שהרי חייב עצמו,**
כמו שישתעבד הערב, וכזה הורו רוב הגאונים.

ערב (התחייבות אישית) ← מלוה

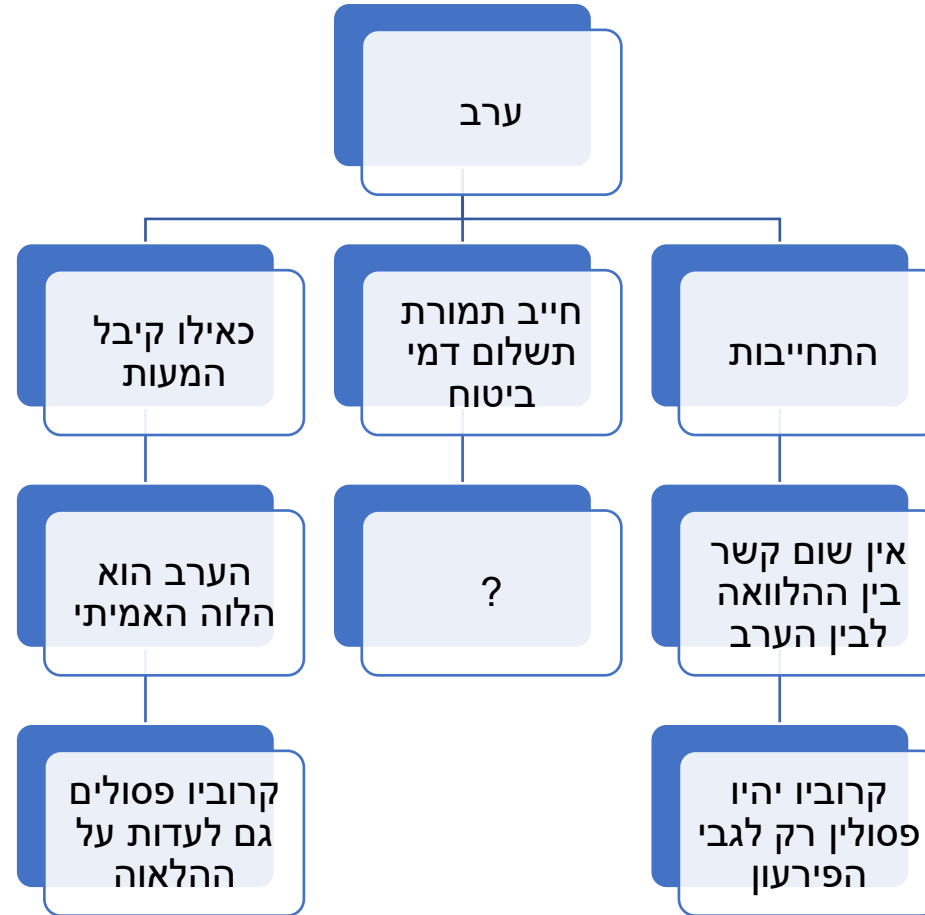
נ"מ - עדים קרובים לערב

תלמוד בבלי מסכת מכות דף ז עמוד א
אילעא וטוביה קריביה דערבא הוה, סבר רב פפא למימר: גבי לוח ומלוח רחיקי נינהו, א"ל רב הונא
בריה דרב יהושע לרב פפא: אי לית ליה ללוח, לאו בתר ערבא אזיל מלוח?

רש"י מסכת מכות דף ז עמוד א
אילעא וטוביה - עדי הלואה היו קרובין אל הערב.

חידושי הרמב"ן מסכת מכות דף ז עמוד א

אלעא וטוביה קריביה דערבא הוו. פרש"י ז"ל שהיו עדי הלואה, **והראב"ד ז"ל (בהשגות על הרי"ף) כתב שטענותיהן על עסקי פרעון**, כגון שאמר לו לזה למלוה פרעתיך ובטענה זו נפטר הערב, והביא עדים שלא פרעו ונמצא הערב מתחייב לפרעו, אלא שהיו העדים קרובים לערב, וזה הפירוש יותר נכון ומחזור **שאם היו עידי הלואה ואמרו שראובן הלואה לשמעון ולוי ערב ולוי זה טוען ואומר לא היו דברים מעולם, למה לא יהא נאמן לגבי שמעון ולא לגבי לוי ומה ענין זה לזה**, והיכי אמרי' בגמ' לאו בתר ערבא אזיל, הא ודאי לא אזיל בתריה דהא אין כאן עדות שהיה לו ערב, ולמה אתה קורא אותו ערב אטו אם אמרו שנים ראובן הלואה לשמעון מנה וללוי מנה והן קרובין ללוי נפסלין לגבי שמעון, והא נמי להא דמיא, אלא ודאי יפה כיון הראב"ד ז"ל שאמר שכבר נודע בעדים אחרים שזה ערב לזה אלא שהלואה טוען פרעתי, וע"ז אמרו לאו בתר ערבא אזיל דלא אפשר למימר דלא פרע ליה אא"כ אתה מחייב הערב.

קידושין מדין ערב

תוספות מסכת בבא מציעא דף נז עמוד ב
לספק סלתות מארבע ועמדו משלש - .... וכן בזוזי אם נתן ק' זוזי לאדם שיחזיר להקדש מאה
ועשרים אסור דאפילו מדאורייתא נראה דאסור דחשיב כאילו מקבל מלוה עצמו כמו (קדושין דף
ז.) תן מנה לפלוני ואקדש אני לך דמקודשת מדין ערב דחשוב כאילו קבלה ממנו ....

רבינו חננאל

כיון דאיכא האי גונא הערב חייב לשלם כמאן דקביל הוא בידיו דאמי, הכא נמי אמרינן דיבורא תן
לפלוני קבלה היא.

חידושי הריטב"א מסכת קידושין דף ז עמוד א
ערב לאו אף על גב דלא מטי הנאה לידיה משתעבד. פי' לאו למימרא דלא מטי ליה שום הנאה דאם
כן במאי משתעבד, אלא לומר דאע"ג דלא מטי לידיה הנאת המעות שהוציא המלוה **ולא הגיע לידו**
של ערב לא כסף ולא שוה כסף, אפילו הכי **משתעבד בהנאה** **דמטי ליה שהלוח לזה על אמונתו**,
דהנאה בכל דוכתא חשובה ככסף כדפרישנא בכמה דוכתי, הכא נמי אף על גב דלא מטי לידיה
הנאת מנה עצמו מקניא נפשה בההיא הנאה דשויה פרוטה דיהיב מנה לפלוני בדבורה, **מיהו כל**
מקודשת דאמרינן בשמעתין היינו כשאמר הוא, **שאמר לה הרי את מקודשת לי באותה הנאה**
שנתתי לפלוני מנה בדבורך, ולא דמיא הא למאי דאמרינן לקמן (ח' ב') תנם לאבא ולאביך אינה
מקודשת, דהתם לא אמרה ואקדש אני לך וכיון דכן דיחוייה קא מדחי ליה מה שאין כן בזו.

רמב"ם הלכות אישות פרק ה הלכה כא

האשה שאמרה תן דינר לפלוני מתנה ואתקדש אני לך ונתן ואמר לה הרי את מקודשת לי בהנאת
מתנה זו שנתתי על פיך הרי זו מקודשת, אף על פי שלא הגיע לה כלום הרי נהנית ברצונה
שנעשה ונהנה פלוני בגללה. וכן אם אמרה לו תן דינר לפלוני מתנה ואתקדש לו ונתן לו וקידשה
אותו פלוני ואמר לה הרי את מקודשת לי בהנאת מתנה זו שקבלתי ברצונך הרי זו מקודשת.

קידושין מדין ערב

הנאה

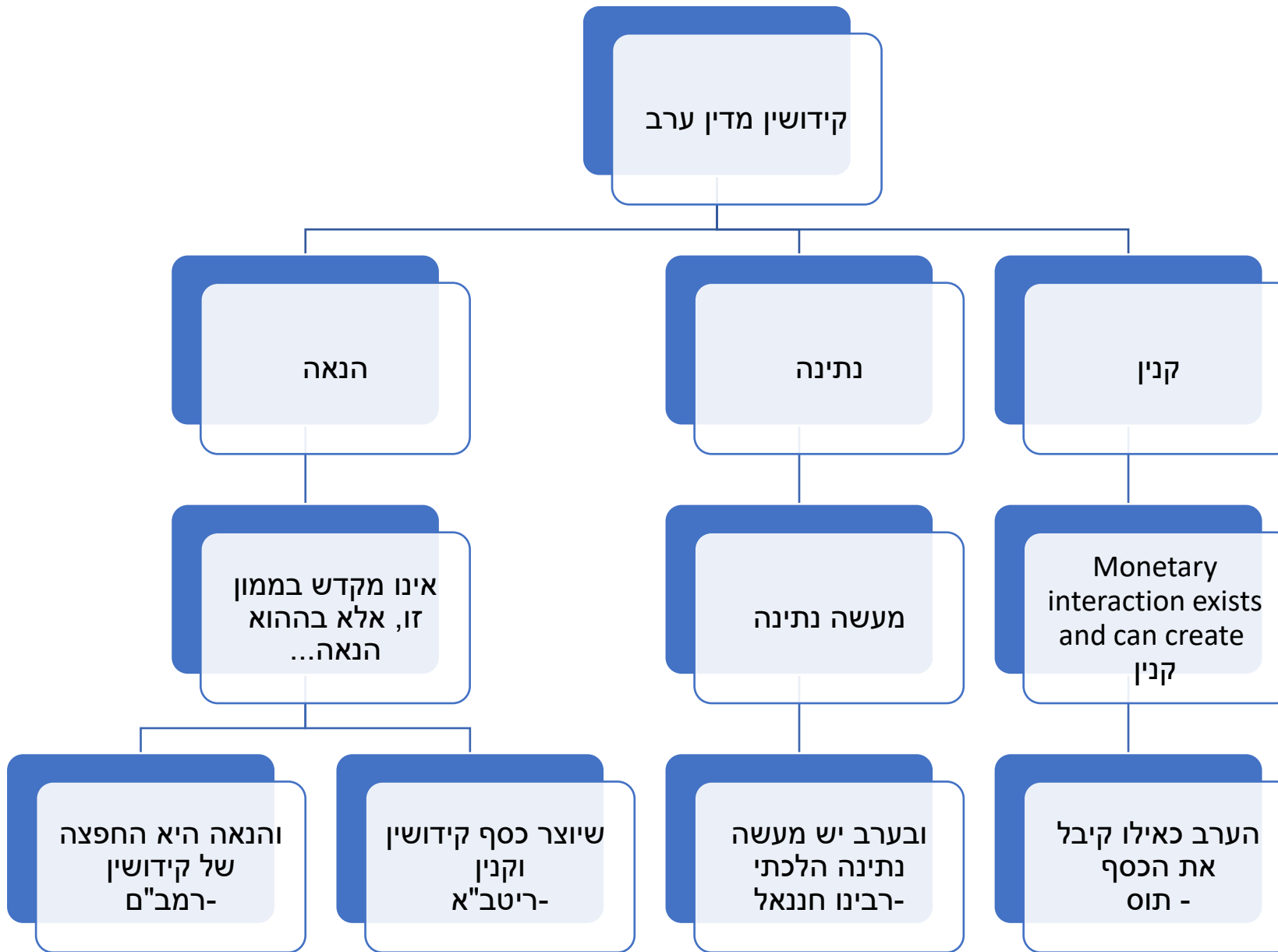
נתינה

קנין

אינו מקדש בממון
זו, אלא בהוא
הנאה...

מעשה נתינה

Monetary
interaction exists
and can create
קנין

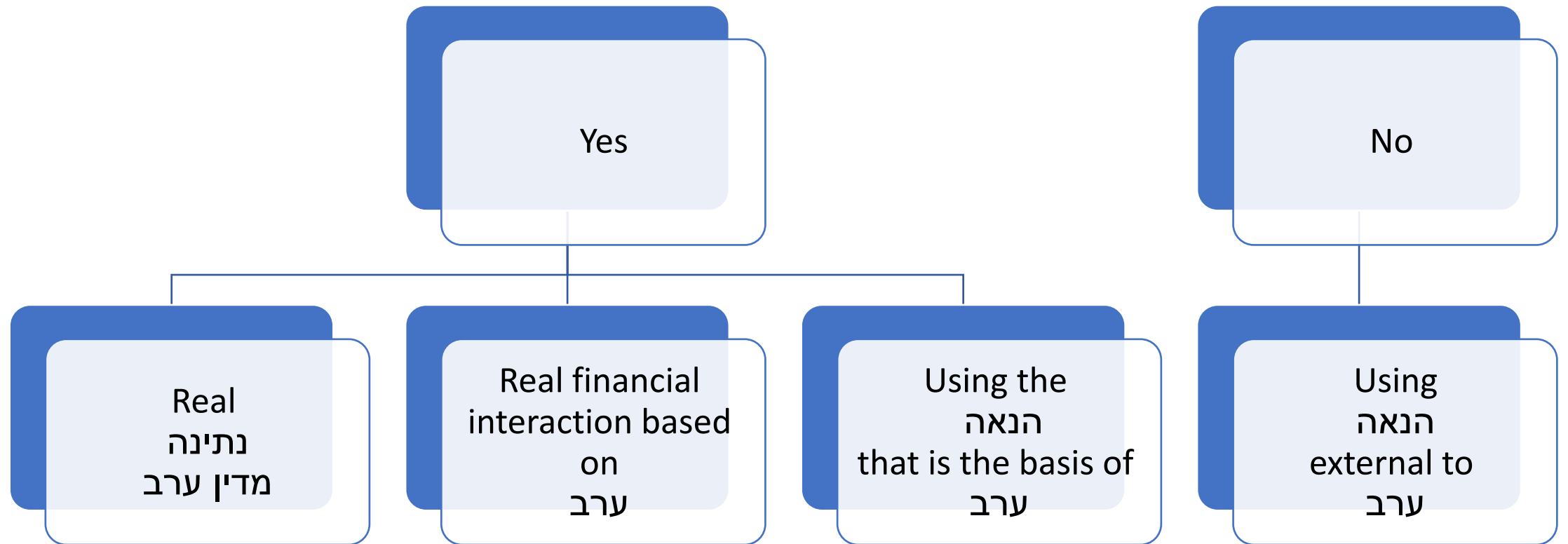
רש"י מסכת קידושין דף ז עמוד א
ואקדש אני לך - וכשנתנו לו א"ל התקדשי לי מקודשת ואף על גב דלא מטי הנאה לידה.
מדין ערב - ממה שמצינו בתורה שהערב משתעבד למלוה אנו יכולין ללמוד.

ר' חננאל בן שמואל (בשיטת הקדמונים) מסכת קידושין דף ז עמוד א

והאי דקאמר מקודשת מדין ערב הכין פירושיה, כמו שמצינו במי שמלוא את חבירו על ידי ערב שאמר הערב למלוא אם לא יפרע לך הלוא חוב שלך אני אשלם לך תחתיו. ואמרנו שהערב אף על פי שלא לקח מן המלוא כלום ולא הגיעה הנאה לידו חייב לשלם למלוא הואיל ושמע ממנו וקבל ערבותו, כמו כן נמי זו האשה אף על פי שלא הגיע לה כלום הרי נקנית כשעשה רצונה ונהנה פלוני בגללה:

נ"מ

Is the קדישוין really based on ערב? Or just הנאה?

בית הבחירה למאירי מסכת קידושין דף ז עמוד א

האשה שאמרה תן מנה לפלוני ואקדש אני לך באותה הנאה והוא הדין לדעת גדולי הדור אם אמרה הלוה מעות לפלוני ואקדש אני לך הרי זו מקדשת אף על פי שאין הנאה מגעת לידיה שהרי ערב משתעבד בלא הנאה מגעת לידו ומכל מקום דוקא כשיאמר האיש לאשה הדברים כהלכתן והוא שבשעה שהוא נותן המנה לאותו פלוני יאמר לה הרי את מקדשת לי בהנאת מנה שאני נותן לפלוני ומכל מקום אם היה הוא נותן לה מנה לקדשה ואומר לה הרי את מקדשת לי והיא אומרת תנהו לפלוני ואני מתקדשת בו אין צריך אמירה אחרת **ומכל מקום אם אמרה הרויח זמן הלואה לפלוני ואקדש אני לך כתבו גדולי הדור שאינה מקדשת שהרי כיוצא בה בערב פטור הואיל ולא על אמונתו הלוהו כמי שיתבאר באחרון של בתרא ואין צריך לומר אם אמרה זרוק מנה לים ואקדש אני לך:**

נוסח האמירה

חידושי הריטב"א מסכת קידושין דף ז עמוד א
מיהו כל מקודשת דאמרינן בשמעתין היינו כשאמר הוא, **שאמר לה הרי את מקודשת לי באותה**
הנאה שנתתי לפלוני מנה בדבורך

רא"ש מסכת קידושין פרק א סימן ו

אמר רבא תן מנה לפלוני [דף ז ע"א] ואקדש אני לך וכשנתן המנה לאותו פלוני אמר הרי את
מקודשת במנה שנתתי לפלוני מקודשת מדין ערב. ערב לאו אף על גב דלא מטיא הנאה לידיה
משעביד נפשיה האי איתתא נמי אף על גב דלא מטיא הנאה לידה קא מקניא נפשה.

נתינה מדין ערב בתחומים אחרים

תוספות רי"ד מסכת קידושין דף ח עמוד ב

ואם היה סלע של שניהם שואל אם בדרך כעס אמרה לו או בכל לב. ובכולן אם אמרה ואקדש אני לך נראה לי דהיא מקודשת דבכל לב קאמרה ליה **ובכל מקום שיתנם בציוויה כאלו שם בידה דמי**. ונראה לי דהוא הדין לגבי גט אם היה בעלה נותן לה גטה ואמרה לו שים אותו על גבי סלע זה או על גבי קרקע ואתגרש מגורשת היא **וכאילו שם בידה דמי** ולא דמי לטלי גיטיך מעל גבי קרקע דהתם אין שם נתינ' בעל שלא מדעת האשה נתנו על גבי קרקע אבל היכא דאמרה ליה תנהו על גבי קרקע כאילו נתנו בידה דמי וכן כשאמרה לו תנהו לפלוני ואתגרש בו ואף על פי שאין אותו פלוני שם מגורשת ולא מטעם שליח לקבלה דהא לא שמע השליח מפיה אלא כיון שנתינת הבעל לאותו פלוני היא **בציווי האשה וברצונה כאילו נתנו בידה דמי** אבל שליח לקבלה אינה יודעת היא כשהבעל נותנו לה וגם לא אמרה היא לבעל תנהו לפלו' אלא יד שלוחה הוי כידה ומשום הכי בעינן שתמנהו שליח פה אל פה ולא שתאמר לו על ידי אחר דהוי מילי ולא מימסרן לשליח כלל אומר אי זה יקרא שליח לקבלה כשלא אמרה לבעל תנהו לפלוני אלא מינתו שליח לקבל מיד הבעל ההוא ודאי בעינן שתמנהו שליח פה אל פה ולא על ידי שליח. אבל כשאומרת היא לבעל תנהו לפלוני ואתקדש לך **כאלו נתן בידה דמי ואף על פי שלא מינתה אותו פלוני שליח לקבלה הויא מקודשת וכן לגבי גט:**

אבני מילואים סימן לז ס"ק ג

ובשיטת תוס' רי"ד קשיא לי דא"כ הא דאמרינן בקידושין (דף ז') תן מנה לפ' מקודשת מדין ערב
ע"ש ותיפוק ליה דהוי כאלו נתן בידה כיון דאומרת תן לפ' ולא גרע מתן ע"ג סלע, **ונראה דגבי כסף
שאני דבעינן הנאת מקבל** דאפי' באומר הילך מנה ע"מ שתחזירהו לי באשה אינה מקודשת ודעת
הרמב"ם פ"ה מאישות (הכ"ד) דאינה מקודשת מדאורייתא ומשום דאינה נהנית ע"ש והובא בסי'
כ"ט ס"ק ד' ומש"ה בקדושי כסף בעינן דמטא לידה ממש או ליד שלוחה אבל באומרת תן ע"ג סלע
שאינה שלה **דלא אתי לידה הנאה אינה מקודשת** וכמו באיסורי הנאה ומש"ה בעינן דוקא מדין
ערב דה"ל הנאה לגבי' במה שהוציא הנותן ע"פ. ולפ"ז במקח וממכר נמי כל שאומר המקבל מתנה
או הלוקח שים אותו ע"ג סלע אפי' אינו שלו ה"ל כאלו מטי לידי' ממש.

זרוק מעות לים וכו'

חידושי הריטב"א מסכת קידושין דף ח עמוד ב

מעתה כל שאמרה כן בקידושין זרוק מנה לים או לאיבוד וכיוצא בו ואתקדש אני לך וזרקו מקודשת, וכדאמרינן לעיל (ז' א') באומרת תן מנה לפלוני ואתקדש אני לך שהיא מקודשת בהנאה שנתן ממונו על פיה, ואף על גב ד**בירושלמי (פ"ב ה"א עי"ש) פירשו טעמא דמילתא מפני שהוא זוכה לאשה וחוזר וזוכה לעצמו** ואם היה חרש שאין לו יד לזכות אינה מקודשת, **גמרא דילן דמדמי לה לערב לא אזיל כלל בהאי שיטתא, ואנן אגמרא דילן סמכינן**, והוא הדין שאם אמרה לו בפירוש תן מנה על גבי הסלע ואתקדש אני לך שהיא מקודשת אפילו בסלע שאינו שלה, כל זמן שלא חזר ונטלם משם אלא לאחר זמן בענין שזוכה במציאה,

חידושי הרשב"א מסכת קידושין דף ח עמוד ב

ומסתברא דלעולם אינה מקודשת אלא בשפשטה ידה וקבלתו, או שאמרה ליתנו לבן דעת שהיא מתקדשת מדין ערב כאלו קבלתו היא, א"נ בשאמרה ליתנו לכלב שלה משום דמשתרשי לה והוי כאלו קבלתו היא, ואף על גב דלא אמרה ואתקדש אני לך מקודשת דכל שאמר לה התקדשי לי בזה ואמרה תנהו לי אינה צריכה לומר ואתקדש אני לך דכל שקבלתו מודה היא במה שאמר, וכן נמי בשאמרה לו תנהו לפלוני בן דעת מקודשת מדין ערב והוא דקאמרה ואתקדש אני לך אבל לא אמרה ואתקדש אני לך אינה מקודשת, והיינו תנם לאבא ולאביך ותנם לעני, אבל אמרה לו תנהו לכלב שאינו שלה ואתקדש אני לך והניחהו על גבי הסלע שאינו שלה אף על פי שאמרה ואתקדש אני לך, א"נ השלך מנה לים ואתקדש אני לך, אינה מקודשת לפי שלא קבלה ממנו היא כדי שתתקדש מחמת הנאה דמטי לה מיניה, ולא מדין ערבות דאין דין ערבות אלא במי שנותן לבר זכיה על דבורה לפי שהערב אינו מתחייב אלא מפני זכיית הלוח, דכל שאמרה תן מנה לפלוני ואתקדש אני לך אף על פי שהמקבל אינו מתחייב עליו בכלום דהא מתנה הוא דקא שקיל מ"מ היא מתקדשת בו באותה הנאה הבאה לאותו בן זכיה בדבורה, אבל כשהמקבל אינו בר זכי' אין כאן דין ערבות, והיינו דבכלב רץ אחריה אינה מתקדשת מחמת ממשו של ככר שנתן לכלב בדבורה ואף על פי שאמרה ואתקדש אני לך אלא מחמת הנאת ההצלה שהיא חשובה לה כפרוטה וכאלו קבלה היא ממש פרוטה מידו כדין הנאת מלוה, או כהילך מנה ואתקדש אני לך דמקודשת באדם חשוב דאינה מתקדשת בגופה של מלוה ובגופה של מתנה אלא בהנאתן שהיא חשובה אצלה כקבלת פרוטה.

רשב"א שם

וגרסינן בירושלמי דמכלתין בפרק האיש מקדש התקדשי לי בסלע זו ואמרה השליכהו לים או לנהר אינה מקודשת תנהו לעני מקודשת בכל מקום לא נכנס תחת ידה כלום הכא איתמר מקודשת והכא איתמר אינה מקודשת, א"ר אבהו רוצה היא [שתהא] מקודשת ותראה עושה טובה לעני, אלמא כל שלא נכנס תחת ידה כלום אינה מקודשת אף על פי שהשליכו במצותה למקום שאינו יכול עוד ליטלו בים או בנהר אפ"ה אינה מקודשת, ולא משום דאמרינן דהשליכהו לים לדעתך קאמרה, דהא מפרש טעמא התם משום שלא נכנס תחת ידה כלום, ועוד פירשו תמן דתנהו לעני שהיא מקודשת משום דנעשה הבעל שלוחה של אשה לזכות לעני א"נ משום דעני זוכה לאשה וחוזר וזוכה לעצמו, ולא זוכה ממש לאשה אמרו אלא עשאוהו כזוכה לאשה כדין לזה שזוכה לחייב בקבלתו את הערב כטעמא דגמרינן דאמרי' לעיל דמקודשת מדין ערב, וגרסי' נמי התם שאם אמרה תן מנה לחרש ואקדש אני לך אינה מקודשת לפי שאינו בר זכיה והלכך א"א לה להתחייב מדין ערבות בקבלתו והלכך אינה מקודשת וזה ראי' למה שאמרנו, כנ"ל.